

การส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียน
วัดเสนาสน์ ตำบลท่างาม อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก
Promoting Democratic means of Students in Secondary Wat
Senas Schools Tambol Thangam District Watbot
Phitsanulok Province

หมายจิต กฤตฤกษ์, อรชุน หวันอุทิศ*, บุญจิริยา เกตุอ่อน
Maijit Kritlerk, Orachoon Wanutis, Boonjariya Keton

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น 2) นำผลเสนอผู้บริหารใช้ในการปรับปรุงพัฒนาและส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในโรงเรียนต่อไป ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนวัดเสนาสน์ จำนวน 67 คนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่าส่วนมากเป็นเพศหญิง กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายได้เฉลี่ยของผู้ปกครองต่ำกว่า 10,000 บาท และส่วนมากผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้าง

ผลการวิจัยระดับการส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนวัดเสนาสน์ ตำบลท่างาม อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก เรียงอันดับจากมากไปน้อย อันดับที่หนึ่งคือ

* อาจารย์ประจำคณะรัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข 99/79 ถนนบรมราชชนนี
แขวงศาลาธรรมสพน์ เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10170, E-mail: orachoon1987@hotmail.com
Lecturer faculty of Public Administration, Thongsook College 99/79 Borommaraja
chonnaneeroad, District Sala Tamassop, Area Taweewattana Bangkok 10170, E-mail:
orachoon1987@hotmail.com

ด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย รองลงมาคือ ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย ด้านการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เป็นประชาธิปไตยและอันดับสุดท้ายคือ ด้านการจัดองค์กรบริหารให้มีลักษณะเป็นประชาธิปไตย

คำสำคัญ: การส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย

Abstract

The purposes of the researches aimed to study: 1) the degree of promoting democratism in secondary school students 2) to offer the results to executives due to improve and promote democratic development in school. The population of this research consisted of 67 secondary school students at Wat Senas School. The instrument was the questionnaire. The data were analyzed by percentage, average, and standard deviation.

The results showed that most female students studying in Mattayom 2 have average income less than 10,000 baht. And most parents are workers.

The results of the democratic promotion of secondary school students at Wat Senas Tambol Tha Ngamdistrict Watbot Phitsanulok were in the highest level. The first one was to promote teaching democratism in school. The second one was to set the environment to promote democratism. The last one was to set the organization to support democratism.

Keywords: Promoting Democratic

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เริ่มมาตั้งแต่ พ.ศ. 2475 ประเทศไทยยังไม่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ เพราะประเทศไทยทำการเปลี่ยนแปลงเฉพาะโครงสร้างเท่านั้น ในส่วนของประชาชนยังคงมีลักษณะวัฒนธรรมทางประชาธิปไตยแบบจารีตประเพณีดั้งเดิมที่เน้นเรื่องอำนาจนิยม กล่าวคือ ประชาชนยังคงปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่ทางการกำหนดขึ้น สืบเนื่องมาจากลักษณะการปกครองของไทยในอดีตที่ปกครองด้วยระบบไพร่ ทาส มีการจำแนกชนชั้นในสังคมตามระบบศักดินา ยังมีความเชื่อในอำนาจการปกครองเป็นของชนชั้นเจ้าขุนมูลนาย สิ่งเหล่านี้ล้วนปลูกฝังและหล่อหลอมให้คนไทยส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตแบบอำนาจนิยม (สมบัติ ธำรงธัญวงศ์, 2540) วิถีชีวิตของบุคคลที่ขัดแย้งกับการปกครองของประเทศ ในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยเป็นการปกครองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนได้มีส่วนร่วม คนไทยทุกคนจึงมีความสำคัญที่จะดำรงรักษาระบบการปกครองนี้ไว้ แต่การที่จะดำรงรักษาและพัฒนาให้เข้าสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ได้นั้นไม่เพียงแต่การพัฒนาโครงสร้าง เช่น จัดให้มีรัฐธรรมนูญ มีการเลือกตั้ง มีรัฐบาลตามวิถีทางรัฐธรรมนูญ กล่าวคือ การพัฒนาสังคมไทยไปสู่ระบอบประชาธิปไตย จำเป็นต้องมีการเรียนรู้ในการพัฒนาประชาธิปไตย และพัฒนาพฤติกรรมของคนไทยไปด้วย เพราะถ้าขาดพฤติกรรมทางประชาธิปไตยแล้วต่อไปมีรัฐธรรมนูญก็ฉาบ การเลือกตั้งครั้งแล้วครั้งเล่า ประเทศไทยก็เป็นประชาธิปไตยไม่ได้ การเรียนรู้และการส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยจึงมีความสำคัญสำหรับสังคมไทย (คึกฤทธิ์ ปราโมช, 2516) ปัญหาประชาธิปไตยของคนในสังคมไทย คือ การขาดจริยธรรม ขาดระเบียบวินัย โดยเฉพาะในเยาวชนที่เป็นอนาคตของชาติซึ่งพบว่า มีพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ในนักเรียนทุกระดับภาคการศึกษา เช่น การหนีเรียน การแต่งกายไม่สุภาพ ตลอดจนการแสดงความรักต่อกันในลักษณะที่ไม่เหมาะสม แสดงว่าเยาวชนขาดความมีวินัยในตนเอง เป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งของผู้ที่มีพฤติกรรมประชาธิปไตย นอกจากนี้ก็มีปัญหาการทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกาย การใช้ภาษาถ้อยคำที่รุนแรง ช่มชู้ตำหนิตติเตียน กล่าวโทษผู้อื่น ปัญหาเหล่านี้ได้สะท้อนให้เห็นว่าเยาวชนขาดการเรียนรู้ประชาธิปไตย ไม่เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ส่งผลให้ประเทศชาติชะลอความเจริญ (สุพัตรา พันธูร, 2546)

ปัญหาการส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในโรงเรียน ในระบอบการปกครองมีแนวคิดหลักสำคัญ ได้แก่ หลักสิทธิเสรีภาพ หลักความเสมอภาค หลักนิติธรรม หลักการใช้เหตุผลและหลักการยอมรับเสียงข้างมากที่ต้องเคารพสิทธิของเสียงข้างน้อย ประเทศไทยมีระบบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข คนไทยจึงต้องเข้าใจเรื่องสิทธิเสรีภาพให้ถ่องแท้ และสามารถดำรงตนเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยได้ ซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้นักเรียนทุกคนมีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข มีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจ เรื่องประชาธิปไตยให้แก่นักเรียน และสามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยนอกจากนี้ยังมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจริยธรรมอีกหลายด้าน เช่น การมีวินัยต่อตนเองและสังคม ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ และที่สำคัญประชาธิปไตยในลักษณะที่เป็นพฤติกรรมนี้มีความเกี่ยวข้องกับนักเรียนมากที่สุด

คณะผู้วิจัยออกหน่วยการให้บริการวิชาการแก่สังคม เพื่อแสวงหาแนวทางในการเรียนรู้และส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยอันจะนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในสังคม โดยมุ่งศึกษาการส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนวัดเสนาสน์ ตำบลท่างาม อำเภอดงโสม จังหวัดพิษณุโลก ศึกษาจากสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนนักเรียนกับสถานศึกษา เพราะนักเรียนใช้เวลาส่วนใหญ่ในแต่ละวันอยู่ที่โรงเรียนมากกว่าที่บ้าน ซึ่งการส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในโรงเรียนจะเป็นส่วนหนึ่งของการปลูกฝังค่านิยมคนดี คนเก่ง มีจริยธรรม ในด้านการจัดการองค์การบริหารให้มีลักษณะเป็นประชาธิปไตย การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย และการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เป็นประชาธิปไตย เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยีให้บรรลุเป้าหมายสำคัญในการส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยที่มีเสถียรภาพที่มั่นคงตลอดไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับการส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนวัดเสนาสน์ ตำบลท่างาม อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก

2.2 เพื่อนำเสนอผลการวิจัยต่อผู้บริหารโรงเรียนวัดเสนาสน์ ในการปรับปรุงพัฒนาและส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในโรงเรียนต่อไป

3. ขอบเขตการวิจัย

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งวิจัยการส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนวัดเสนาสน์ ภายใต้องค์ประกอบของเนื้อหา 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดองค์กรบริหารให้มีลักษณะเป็นประชาธิปไตย ด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย และด้านการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เป็นประชาธิปไตย

3.2 ขอบเขตด้านตัวแปร

3.2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนวัดเสนาสน์ โดยจำแนกตาม เพศ ระดับชั้นที่กำลังศึกษา รายได้เฉลี่ยของผู้ปกครอง และอาชีพของผู้ปกครอง

3.2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ การส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนวัดเสนาสน์ โดยมีตัวแปร 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดองค์กรบริหารให้มีลักษณะเป็นประชาธิปไตย ด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย และด้านการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เป็นประชาธิปไตย

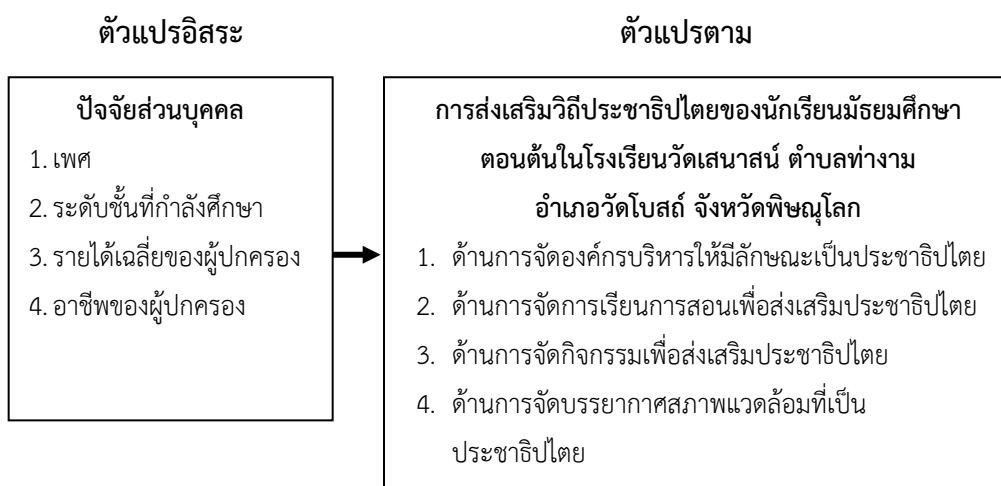
3.3 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้วิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนวัดเสนาสน์ ตำบลท่างาม อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 67 คน

3.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาค้นคว้า ตั้งแต่เดือนกันยายน 2557 ถึง เดือนตุลาคม 2557

4. กรอบแนวความคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

5. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

5.1 ได้ทราบถึงระดับการส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนวัดเสนาสน์ ตำบลท่างาม อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก

5.2 ได้นำเสนอผลการวิจัยต่อผู้บริหารโรงเรียนวัดเสนาสน์ ในการปรับปรุงพัฒนาและส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในโรงเรียนต่อไป

6. วิธีการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมวางแผนการดำเนินงาน ได้แก่ การศึกษาแนวคิดและทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดจากวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขต

การวิจัย กรอบแนวคิดในการวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะ ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ประชากร และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินงาน ได้แก่ การนำเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบปรับปรุงและพัฒนา นำมาหาค่าความเที่ยงตรงในเนื้อหา (Content Validity) และหาความเชื่อมั่น (Reliability) อย่างครบถ้วนและนำไปเก็บข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ สรุปผล อภิปรายผล และเสนอแนะต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย ได้แก่ การจัดทำผลการวิจัย จากการสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและการจัดทำข้อเสนอแนะ และการจัดพิมพ์รูปเล่ม

7. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ใช้แบบสอบถามซึ่งมี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนวัดเสนาสน์ โดยจำแนกตาม เพศ ระดับชั้นที่กำลังศึกษา รายได้เฉลี่ยของผู้ปกครอง และอาชีพของผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 ข้อมูลการส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนวัดเสนาสน์ ตำบลท่างาม อำเภอบ้านไร่ จังหวัดพิษณุโลก มีลักษณะเป็นแบบปลายปิด ได้แก่ ด้านการจัดองค์กรบริหารให้มีลักษณะเป็นประชาธิปไตย ด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย และด้านการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เป็นประชาธิปไตย โดยมีหลักเกณฑ์การประเมินผล รวมทั้งสิ้น 32 ข้อ โดยแต่ละข้อเป็นการให้ความสำคัญในแต่ละเรื่อง มีคำตอบให้เลือก ลักษณะคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ตามลำดับต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดโครงสร้างแบบสอบถามและเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามตามประเด็นที่สำคัญของความมุ่งหมาย ที่ต้องการวัด

2. นำเครื่องมือวัดที่พัฒนาและสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยกำหนดว่าค่าแต่ละข้อต้องมากกว่า 0.5 และดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3. นำเครื่องมือวัดที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มประชากรในการศึกษา จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยการหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาคลอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) ซึ่งในการทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้ค่าความเชื่อมั่น .8129

8. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม จำนวนทั้งสิ้น 67 ชุด เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ซึ่งมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

8.1 แจกแบบสอบถามและชี้แจง พร้อมอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามอย่างถูกต้องให้ผู้ตอบแบบสอบถามทราบ รวมถึงชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้

8.2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยตนเอง ในเดือนตุลาคม 2557

8.3 นำแบบสอบถามมาตรวจสอบ ควบคุมถูกต้องและนับจำนวนให้เท่ากับจำนวนกลุ่มตัวอย่าง กรณีที่แบบสอบถามไม่ครบถ้วนหรือไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามใหม่อีกครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน

8.4 นำแบบสอบถามที่ได้ไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

9. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์และประมวลผลด้วยโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

9.1 หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

9.2 การวิเคราะห์การส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนวัดเสนาสน์ ตำบลท่างาม อำเภอดงโสม จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) โดยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบถ้วนมาวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายจากค่าเฉลี่ย โดยแปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00	หมายความว่า	ระดับการส่งเสริม มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49	หมายความว่า	ระดับการส่งเสริม มาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49	หมายความว่า	ระดับการส่งเสริม ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49	หมายความว่า	ระดับการส่งเสริม น้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49	หมายความว่า	ระดับการส่งเสริม น้อยที่สุด

10. ผลการวิจัย

10.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม 67 คน พบว่าส่วนมากเป็นเพศหญิง มีระดับชั้นปีที่กำลังศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายได้เฉลี่ยของผู้ปกครองต่ำกว่า 10,000 บาท และอาชีพของผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้าง

10.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า การส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนวัดเสนาสน์ ตำบลท่างาม อำเภอดงโสม จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ระดับปฏิบัติการส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยอยู่ในระดับมาก อันดับหนึ่งคือ ด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย รองลงมาคือ ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย ด้านการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เป็นประชาธิปไตย และอันดับสุดท้ายคือ ด้านการจัดองค์กรบริหารให้มีลักษณะเป็นประชาธิปไตย ดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยของ
นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนวัดเสนาสน์ โดยรวม
(N=67)

ระดับการส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยของ นักเรียน	$\bar{X}$	S.D	ระดับการ ปฏิบัติ	อันดับที่
1. ด้านการจัดองค์กรบริหารให้มีลักษณะเป็น ประชาธิปไตย	4.09	0.42	มาก	4
2. ด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริม วิถีประชาธิปไตย	4.46	0.30	มาก	1
3. ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถี ประชาธิปไตย	4.31	0.42	มาก	2
4. ด้านการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เป็น ประชาธิปไตย	4.14	0.37	มาก	3
รวม	4.21	0.32	มาก	

เมื่อวิเคราะห์ผลการวิจัยเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านการจัดองค์กรบริหารให้มีลักษณะเป็นประชาธิปไตย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ระดับปฏิบัติการส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยอยู่ในระดับมาก เรียงอันดับจากน้อยไปมากอันดับที่หนึ่งคือ ผู้บริหารและครูมีความเป็นกันเองและพยายามทำงานให้เกิดประโยชน์กับโรงเรียน รองลงมาคือ โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกตั้ง คณะกรรมการนักเรียนหรือสภานักเรียน ผู้บริหารและครูใช้เหตุผลในการพิจารณาตัดสิน ปัญหาเมื่อเกิดข้อขัดแย้ง นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลและให้ข้อมูลป้อนกลับต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียนและสภานักเรียน โรงเรียนยกย่องชมเชยนักเรียนที่เรียนดี โรงเรียนให้การช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา โรงเรียนมีองค์กรภายนอกที่มีส่วนส่งเสริมการพัฒนาโรงเรียน เช่น สมาคมศิษย์เก่า สมาคมผู้ปกครอง และอันดับสุดท้ายคือ โรงเรียนดูแลเอาใจใส่ ต่อนักเรียนด้วยความเสมอภาค ตามลำดับ

ด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ระดับปฏิบัติการส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยอยู่ในระดับมาก เรียงอันดับจากน้อยไปมากอันดับที่หนึ่งคือ นักเรียนทำงานและปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน รู้สึกว่ามีความเท่าเทียมกัน รองลงมาคือ ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนประเมินผลงานของตนเอง และกลุ่มครูให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่มโดยครูชี้แจงให้คำปรึกษาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของนักเรียนแต่ละคน ชัดเจนและทั่วถึง กรณีนักเรียนมีความคิดเห็นไม่ตรงกับครูและนักเรียนจะรับฟังเหตุผลอย่างรอบคอบก่อนการตัดสินใจ ครูให้กำลังใจนักเรียน เพื่อเป็นแรงจูงใจยามที่นักเรียนเกิดอาการท้อแท้หรือหมดกำลังใจ เมื่อนักเรียนทำผิดครูลงโทษหรือว่ากล่าวตักเตือนด้วยวาจาสุภาพอย่างมีเหตุผล การจัดการเรียนการสอน ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน และอันดับสุดท้ายคือ ครูมีความรักเอาใจใส่ความเป็นกันเองต่อนักเรียน ตามลำดับ

ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ระดับปฏิบัติการส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยอยู่ในระดับมาก เรียงอันดับจากน้อยไปมากอันดับที่หนึ่ง คือ โรงเรียนส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมด้านประชาธิปไตยของนักเรียน รองลงมาคือ นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นกระบวนการกลุ่ม นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนได้กำหนดขึ้นตามความถนัด ความสนใจ นักเรียนได้เลือกตั้งคณะกรรมการจัดกิจกรรมในกลุ่มของตนเอง โรงเรียนได้จัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับประชาธิปไตย อาทิ การเลือกตั้งจำลอง การรณรงค์ส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โรงเรียนได้มีส่วนร่วมกับองค์กรประชาธิปไตยจัดกิจกรรมเกี่ยวกับประชาธิปไตยในโรงเรียน นักเรียนได้จัดทำป้ายนิเทศและนิทรรศการเกี่ยวกับประชาธิปไตย และอันดับสุดท้ายคือ โรงเรียนได้กำหนดบทบาทหน้าที่ให้นักเรียนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ ตามลำดับ

ด้านการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เป็นประชาธิปไตย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ระดับปฏิบัติการส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยอยู่ในระดับมาก เรียงอันดับจากน้อยไปมากอันดับที่หนึ่งคือ นักเรียนรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน รองลงมาคือ โรงเรียนมีแหล่งความรู้ด้านประชาธิปไตยให้นักเรียนได้ค้นคว้า นักเรียนและเพื่อน ๆ มีความเป็นกันเอง ยิ้มแย้มแจ่มใสและเป็นมิตรต่อกัน โรงเรียนมีการยกย่องชมเชย

เผยแพร่ผลงานของนักเรียนที่มีความสามารถและมีผลงานดีเด่น โรงเรียนได้เชิญวิทยากรและผู้เชี่ยวชาญเรื่องประชาธิปไตยมาให้ความรู้แก่นักเรียน โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดดูแลรักษาบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ทำให้นักเรียนรู้สึกรักหวงแหนโรงเรียน นักเรียนได้ใช้ประโยชน์จากบริเวณโรงเรียน อาคารสถานที่ เครื่องมืออุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างทั่วถึง และอันดับสุดท้ายคือ บุคลากรในโรงเรียนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันด้วยความเต็มใจ ตามลำดับ

11. การอภิปรายผล

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยยังพบประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า การส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนวัดเสนาสน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะในโรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาหน้าที่พลเมือง รู้จักในหลักสิทธิหน้าที่และมีการมุ่งเน้นการเรียนรู้ในหลักประชาธิปไตย ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ พิระวัฒน์ วรานุสรณ์ (2554) ได้ศึกษาการเรียนรู้หน้าที่พลเมืองในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดพิจิตร ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีการเรียนรู้ในหลักหน้าที่พลเมือง หลักสิทธิและหน้าที่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยยังมีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

ด้านการจัดองค์กรบริหารให้มีลักษณะเป็นประชาธิปไตย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะ การเรียนรู้ของนักเรียนจะเริ่มจากการจัดสถานที่เลือกตั้งตัวแทนนักเรียน เป็นการฝึกปฏิบัติและหล่อหลอมให้รู้จักคุ้นเคยกับแนวทางการมีประชาธิปไตยที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ พรสวรรค์ แผลงศร (2554) ศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับตนเองที่ส่งผลต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของนิสิต นักศึกษาในมหาวิทยาลัย เขตจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 380 คนโดยเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนิสิต นักศึกษา จำแนกตาม เพศ ชั้นปีที่กำลังศึกษา มหาวิทยาลัยที่สังกัด และเพื่อสร้างสมการพยากรณ์ตัวแปรพฤติกรรมประชาธิปไตยของนิสิต นักศึกษา ผลการวิจัย พบว่า ระดับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนิสิต นักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยตัวแปรเพศ ชั้นปี และมหาวิทยาลัยมีผลต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการพยากรณ์ตัวแปรพฤติกรรม

ประชาธิปไตย โดยการตรวจสอบตนเอง เป็นตัวแปรที่มีสัมประสิทธิ์สมการเป็นลำดับที่ 1 รองลงมาการมุ่งอนาคตและควบคุมตน เจตคติต่อพฤติกรรมประชาธิปไตย การเปลี่ยนแปลงตนเอง การจัดการตนเอง และการใช้อำนาจในตน

ด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะการเรียนรู้โดยการฟังบรรยายพร้อมกับการฝึกปฏิบัติจริงทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในบทบาทต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของสุนทร ศรีทองหล่อ (2556) ได้ทำวิจัยเรื่องคุณลักษณะการเรียนรู้ประชาธิปไตยด้วยการนำตนเองของนักเรียนในโรงเรียนวัดโป่งหม้อข้าว อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษาพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก นักเรียนชายและนักเรียนหญิง มีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองโดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อศึกษาตามวิธีการเลี้ยงดู พบว่านักเรียนที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยในระดับแตกต่างกันมีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองโดยรวมแตกต่างกัน นักเรียนที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบเผด็จการในระดับแตกต่างกัน มีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองโดยรวมไม่แตกต่างกัน นักเรียนที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบให้ควบคุมครองในระดับแตกต่างกัน มีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองโดยรวม ไม่แตกต่างกัน นักเรียนที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยในระดับแตกต่างกัน มีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองโดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อศึกษาถึงระดับการศึกษาบิดา-มารดา พบว่า นักเรียนที่บิดา-มารดามีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะโรงเรียนได้จัดกิจกรรมเสริมนอกจากการเรียนในห้องเรียนและให้นักเรียนได้ลงมือฝึกปฏิบัติด้วยตนเองจึงทำให้นักเรียนมีทักษะต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยเป็นอย่างดี สอดคล้องกับการวิจัยของ ศศิธร กุลวิวัฒน์สวัสดิ์ (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่องระดับความพร้อมในการเรียนรู้วิถีประชาธิปไตยในโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 สุโขทัย-ตาก ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนระดับความพร้อมในการเรียนรู้วิถีประชาธิปไตยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 5 ด้าน คือ ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ การมองอนาคตในแง่ดี ความรักในการเรียน มโนภาพต่อตนเองในด้านการเป็นผู้เรียน

ที่มีประสิทธิภาพ และการเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ และเมื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับความพร้อมในการเรียนรู้จำแนกตามเพศ อาชีพของผู้ปกครอง อาชีพที่นักศึกษาคาดหวัง และขนาดโรงเรียน ยังพบว่า มีระดับความพร้อมในการเรียนรู้วิธีประชาธิปไตยไม่แตกต่างกัน หากจำแนก ตาม อายุ และระดับผลการศึกษา พบว่ามีระดับที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ด้านการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เป็นประชาธิปไตยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะ ในการเรียนการสอนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความคิดเห็นที่แตกต่างและโรงเรียนมีแหล่งการเรียนรู้เพิ่มเติม สอดคล้องกับการวิจัยของ ลาวัณย์ ศิริวิมล (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่องการส่งเสริมหลักประชาธิปไตยในห้องเรียนของโรงเรียนหนองตุมวิทยา อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย ผลการศึกษาพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก นักเรียนมีความพร้อมในการเรียนรู้การส่งเสริมหลักประชาธิปไตยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อันเนื่องจากโรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนหาแหล่งเรียนรู้ มโนคติของตนเอง ผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพมีความคิดริเริ่มและเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง การมีความรักในการเรียน การมองอนาคตในแง่ดีและสามารถใช้ทักษะการศึกษาหาความรู้และทักษะการแก้ปัญหา สำหรับด้านที่ไม่แตกต่าง คือ การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน ซึ่งเรียนรู้ด้วยความสนใจ มีห้องสมุดเป็นแหล่งข้อมูลและเรียนรู้

12. ข้อเสนอแนะเพื่อการประยุกต์ใช้

12.1 ข้อเสนอแนะจากผู้ตอบแบบสอบถาม

1) ด้านการจัดองค์กรบริหารให้มีลักษณะเป็นประชาธิปไตย

ควรพัฒนาปรับปรุงและเพิ่มหลักสูตรให้ทันสมัยมีความหลากหลายและมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกายความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อที่ว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

2) ด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย

ควรเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ มีพฤติกรรมหรือวิถีชีวิตประชาธิปไตย มีเจตคติ ค่านิยม และศรัทธาการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขนั้น จำเป็นต้องใช้วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่เหมาะสมกับวัยวุฒิของผู้เรียนในรูปแบบที่หลากหลาย ได้แก่ การเล่นเกมและการสังเกตการเล่นตามกฎกติกา การฟังนิทาน และร่วมแสดงความคิดเห็น แสดงบทบาทสมมติและร่วมอภิปราย

3) ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย

ควรส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่เน้นให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตยนั้น ผู้สอนควรให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะที่จะนำไปสู่การมีทัศนคติค่านิยม เจตคติที่ดีต่อวิถีประชาธิปไตย โดยผู้สอนให้ออกาสและเวลากับผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมกับการกิจกรรม

4) ด้านการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เป็นประชาธิปไตย

ควรจัดให้มีระบบการประเมินผลสำเร็จของการส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย ในโรงเรียน โดยสอนให้นักเรียนรู้จักการทำงานเป็นกลุ่มกระตุ้นและเปิดโอกาสให้นักเรียนกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ฝึกหัดให้นักเรียนยอมรับฟังความเห็นและเหตุผลของผู้อื่น ควรจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออก และมีความรับผิดชอบในการทำงานเป็นกลุ่ม

12.2 ข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย

- 1) ควรศึกษาความเชื่อถือความยึดมั่นของบุคคลตามหลักหน้าที่พลเมือง
- 2) ควรศึกษาการส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยและหน้าที่พลเมืองของนักเรียนทั้งโรงเรียนและทุกโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

บรรณานุกรม

- คึกฤทธิ์ ปราโมช. (2516). รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- พรสวรรค์ แผลงศร. (2554). ปัจจัยเกี่ยวกับตนเองที่ส่งผลต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของ
นิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัย เขตจังหวัดพิษณุโลก. ปริญญาโท กศ.ม. (การ
บริหารทรัพยากรมนุษย์) มหาวิทยาลัยนเรศวร
- พระวัฒน์ วรานุสรณ์. (2554). การเรียนรู้หน้าที่พลเมืองในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดพิจิตร. วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยราชภัฏ
เพชรบูรณ์.
- ลาวัณย์ ศิริวิมล. (2555). การส่งเสริมหลักประชาธิปไตยในห้องเรียนของโรงเรียนหนองตุม
วิทยา อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.
บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยทองสุข.
- ศศิธร กุลวิวัฒน์สวัสดิ์. (2556). ความพร้อมในการเรียนรู้วิถีประชาธิปไตยในโรงเรียนขยาย
โอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 สุโขทัย-ตาก. สารนิพนธ์รัฐ
ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยทองสุข.
- สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2540). นโยบายสาธารณะ: แนวความคิด การวิเคราะห์และกระบวนการ.
กรุงเทพฯ: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุพัตรา พันธูร. (2546). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับพฤติกรรม
ก้าวร้าวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สุนทร ศรีทองหล่อ. (2556). คุณลักษณะการเรียนรู้ประชาธิปไตยด้วยการนำตนเองของ
นักเรียนในโรงเรียนวัดโป่งหม้อข้าว อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก. ปริญญาโท
รัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.